

KisFiz 1.

12. gyakorlat: Rezgések I.

2014. április 29.

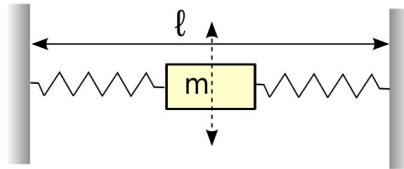
K1. (2.1.24) Egy m tömegű testet k rugóállandójú súlytalan rugóra akasztunk. A testet kezdősebesség nélkül elengedjük abban a helyzetben, amelyben a rugó feszültségmentes. Adjuk meg a kitérést az idő függvényében!

N1. (6.9) Két vízszintes helyzetű D rugóállandójú rugó közé m tömegű anyagi pontot erősítünk, amely vertikálisan kis amplitúdóval rezgéseket végez. A két rugó összhossza nyugalmi állapotban l_0 , megfeszítve l .

a.) Határozzuk meg a rezgési frekvenciát, mint l függvényét, ha kis amplitúdójú rezgéseket engedünk csak meg. Vizsgáljuk az $l \rightarrow l_0$ határesetet!

b.) A kezdőpillanatban a tömegpont épp az egyensúlyi helyzetében van, sebessége v_0 . Adjuk meg a tömegpont kitérését az idő függvényében.

c.) *(Csak ha marad rá idő)* A tömegpont nem csak a rugókra merőlegesen, hanem azokkal párhuzamosan is kitérhet (Tegyük fel, hogy síkmozgást végez). Mekkora legyen l , hogy a két rezgési módus frekvenciája azonos legyen? Milyen pályán mozoghat ekkor a tömegpont?

K2. Egy $D = 1N/m$ rugóállandójú rugóra kötött $m = 0.01kg$ tömegű tömegpont kitérés idő függvényét az alábbi általános alakba írhatjuk:

$$x(t) = A \sin(\omega t) + B \cos(\omega t)$$

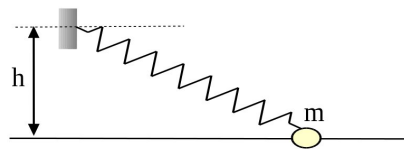
Kezdetben a kitérés $x(0) = 1cm$, a sebesség pedig $v(0) = 2cm/s$. Határozzuk meg az A , B és ω paramétereket!

N2. (6.14) Az ábrán látható m tömegű test a vízszintes rúdon súrlódás nélkül mozoghat. A hozzá kapcsolódó rugó másik végpontját a rúdtól h távolságra rögzítjük. A rugó nyugalmi hossza l_0 , rugóállandója D .

a.) Határozzuk meg az egyensúlyi helyzet körüli kis rezgések frekvenciáját különböző h távolságok esetén!

b.) Vizsgáljuk meg a $h \rightarrow 0$ és $h \rightarrow l_0$ határeseteket!

c.) Mi történik, ha $h > l_0$?

K3. Egy $D = 1N/m$ rugóállandójú rugóra kötött $m = 0.01kg$ tömegű tömegpont kitérés időfüggvényét az alábbi általános alakba írhatjuk:

$$x(t) = A \sin(\omega t + \varphi)$$

Kezdetben a kitérés $x(0) = 1cm$, a sebesség pedig $v(0) = 2cm/s$. Határozzuk meg az A , φ és ω paramétereiket!

N3. (6.16) Vízszintes lapon álló m_1 és m_2 tömegű kiskocsikat D rugóállandójú rugóval kötünk össze. A két kiskocsit s_0 távolsággal széthúzzuk, majd hirtelen elengedjük őket.

- Hogyan mozognak? (A súrlódástól eltekintünk.)
- Mekkora a periódusidő?
- Mekkora lesz az egyes kocsik rezgési amplitudója?
- (Csak ha marad rá idő) Tegyük fel, hogy ügyetlenek vagyunk, ezért az m_2 tömegű kocsit $\Delta t = \frac{\pi}{6} \sqrt{m_1/D}$ időközesséssel engedjük el. Hogyan mozognak ekkor a kiskocsik. Mekkora az „amplitúdók”?

K4. (6.6) Egy M tömegű kosár k direkciós erejű rugón nyugszik. A kosár felett h magasságból m tömegű testet ejtünk le, amely rugalmatlanul ütközve a kosárban marad. Milyen amplitúdóval fog rezegni a kosár?

N4. Egy gonosz kis manó a következő játékot játssza. Egy m tömegű test van egy változtatható rugóerőjű rugóra kötve. A rugó „lágysz” állásában a direkciós ereje $D_1 = 1N/m$, a „kemény” állásban pedig $D_2 = 4N/m$. A rugóra $m = 0.01kg$ tömegű tömegpont van kötve. A rugó kezdetben kemény állásban volt, és $A = 1cm$ amplitudójú rezgést végzett a test. Ezután a manó a következőt csinálja: amikor a test átvonul az egyensúlyi helyzetén, a rugót „lágysz” állásba kapcsolja. Amikor a test eléri a szélső helyzetét, akkor pedig vissza kapcsolja „kemény” állásba.

- Mekkora lesz a végkitérés, miután a manó először „lágysz” állásba kapcsol?
- Mekkora lesz a mozgási energiája a tömegpontnak, amikor először ér vissza a test az egyensúlyi helyzetbe?
- Hogy viszonyul ez a kezdeti mozgási energiához?
- Végig konzervatív erők hatnak. Miért nem marad meg az energia? Ki végez munkát?
- Mekkora a periódusideje a rezgésnek, miközben a manó kapcsolgatja a rugóállandót?

Szorgalmi 15. Egy elhanyagolható nyugalmi hosszúságú $D = 1N/m$ rugóállandójú szál végére $m = 0.01kg$ tömegű tömegpontot erősítünk. A szál egyik végét vízszintes asztallaphoz rögzítjük, a tömegpont ezen az asztallapon súrlódás nélkül mozoghat. A tömegpont kezdetben az $\vec{r} = (3cm, 4cm)$ helyvektorú pontban van, sebessége $\vec{v} = (3cm/s, 0cm/s)$. Adjuk meg a kitérés-idő függvényt. Milyen pályán mozog a test?

